

राष्ट्रीय बांबू मिशन अंतर्गत “सामान्य सुविधा केंद्र”
CFC चे व्यवस्थापनासाठी बचत गट / संयुक्त वन
वनव्यवस्थापन समिती / खाजगी उद्योजकाची
नियुक्ती करण्याबाबत कार्यप्रणाली.

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक:- संकीर्ण-२०२०/प्र.क्र.१५४/फ-९
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक :- ३० मार्च, २०२१

वाचा :-

१. महसूल व वन विभाग, शासन पत्र क्र.बांबूसा-२०१५/प्र.क्र.१३९/फ-९, दिनांक ०६.०८.२०१६
२. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळ, नागपूर यांचे पत्र क्र.व्यसं/मबांविमं/प्र.क्र. CFC/८७१/२०२०-२१, दिनांक १०.१२.२०२०

प्रस्तावना :-

भारत हा बांबू उत्पादनामध्ये जगात दुस-या क्रमांकाचा देश आहे. या बाबीचा विचार करुन बांबू क्षेत्राचा समुचित विकास करणे व या माध्यमातून स्थानिकांचा आर्थिक व सामाजिक विकास साधण्याकरिता केंद्र शासनाने राष्ट्रीय बांबू मिशन (N.B.M.) ची स्थापना केलेली आहे.

त्याअनुषंगाने राज्यातील बांबू क्षेत्राचा सर्वांगीण विकास होण्याच्या दृष्टीने “महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळाची” स्थापना संदर्भाधीन दिनांक ०६.०८.२०१६ च्या शासन निर्णयान्वये करण्यात आली आहे. महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळामार्फत घेण्यात येणाऱ्या विविध उपक्रमांपैकी “सामान्य सुविधा केंद्राची स्थापना” करणे हा एक महत्वाचा उपक्रम आहे. त्याअनुषंगाने राज्यात बांबू कारागीर यांना बांबुपासून मुल्यवर्धीत वस्तु तयार करण्यासाठी सुविधा मिळावी याकरीता राज्यात सामान्य सुविधा केन्द्रांचे निर्माण करण्यात आलेले आहे.

महाराष्ट्रात उभारण्यात आलेले सामान्य सुविधा केंद्रांचे व्यवस्थापन करण्यासाठी बचत गट / संयुक्त वनव्यवस्थापन समिती / खाजगी उद्योजकाची नियुक्ती करण्याबाबत व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळ यांच्या संदर्भाधीन पत्रान्वये प्राप्त झालेल्या प्रस्तावानुसार कार्यप्रणाली निश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

सामान्य सुविधा केंद्राचे व्यवस्थापनासाठी बचत गट /संयुक्त वन वनव्यवस्थापन समिती /खाजगी उद्योजकाची नियुक्ती करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे. त्यानुसार नियुक्ती करण्यासाठी खालीलप्रमाणे कार्यप्रणाली निश्चित करण्यात येत आहे:-

१. बचत गट /संयुक्त वन वनव्यवस्थापन समिती /खाजगी उद्योजक यांना निवडण्याची जबाबदारी संबंधित उपवनसंरक्षक / विभागीय वन अधिकारी यांची राहिल. सामान्य सुविधा केन्द्रे चालविण्यासाठी बचत गट /संयुक्त वन वनव्यवस्थापन समिती /खाजगी उद्योजक यांची निवड जास्तीत जास्त तीन वर्षांच्या कालावधीसाठी करण्यात येईल. त्याकरीता खालीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यात येत आहे.

१. उपवनसंरक्षक / विभागीय वन अधिकारी - अध्यक्ष
२. महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळाचे स्थानिक वृत्त समन्वयक - सदस्य
३. महाराष्ट्र बांबू प्रवर्तन प्रतिष्ठानचा प्रतिनिधी - सदस्य
४. सहाय्यक वनसंरक्षक - सदस्य सचिव
५. संबंधीत वनपरिक्षेत्र अधिकारी - सदस्य
६. प्रकल्प संचालक, आदिवासी विकास विभाग/ जिल्हा उद्योग अधिकारी - सदस्य

२. सामान्य सुविधा केन्द्राचे व्यवस्थापनासाठी नियुक्ती करावयाची पद्धत व त्याचे निकष :-

उपवनसंरक्षक यांनी स्थानिक सुविधा केन्द्रे चालविण्याकरिता बचत गट /संयुक्त वन वनव्यवस्थापन समिती /खाजगी उद्योजक यांची निवड करण्याकरिता स्थानिक वर्तमानपत्रात जाहिरात द्यावी व खालीलप्रमाणे दिलेल्या निकषांच्या व गुणांकनाच्या अनुषंगाने निवडप्रक्रिया राबवावी:-

अ.क्र.	निकष	गुण
१	स्थानिक बचत गट / संयुक्त वनव्यवस्थापन समिती असल्यास	१०
२	मुख्य यंत्र चालक (ऑपरेटर) अनुसूचित जमातीचा अथवा बुरुड समाजाचा असल्यास	१०
३	सामान्य सुविधा केन्द्र चालविण्याचा पूर्वानुभव, बांबू संशोधन व प्रशिक्षण केंद्र, महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळ, नागपूर अथवा शासन मान्यताप्राप्त संस्थेमार्फत प्रशिक्षित असल्यास	२०
४	बांबू उत्पादन, मूल्यवर्धन, विपणन क्षेत्रात पुर्वानुभव असल्यास	२०
५	बांबू व्यतिरिक्त इतर क्षेत्रात उत्पादन, मूल्यवर्धन, विपणन क्षेत्रात पुर्वानुभव असल्यास	१०
६	अर्जदार पदवीधर असल्यास	१०
७	अर्जदाराने वनविभागाकडे रु.५० हजार ते रु.२.०० लक्ष पर्यंतची अनामत रक्कम जमा केल्यास	१०
८	अर्जदाराचा बांबू मूल्यवर्धीत वस्तु खरेदीदार कंपनी / संस्था इत्यादीशी बांबू मूल्यवर्धीत वस्तु खरेदीबाबत पूर्व करार असल्यास	१०

१. सामान्य सुविधा केंद्र चालविण्यासाठी वरील निकषाप्रमाणे योग्य संस्थेची निवड करण्यात यावी. या प्रकरणी जर जास्त स्पर्धा नसेल किंवा सदर सामान्य सुविधा केन्द्र चालविण्यासाठी कोणीही पुढाकार घेत नसेल, तर त्याप्रकरणी योग्य संस्था / उद्योजकांचा शोध घेण्याची गठीत समितीस मुभा राहिल.
२. निवड झालेल्या बचत गट /संयुक्त वन वनव्यवस्थापन समिती /खाजगी उद्योजक यांच्यासोबत योग्य तो करारनामा करावा. सदर करार दोन वर्षासाठी वैध राहिल. आवश्यकता भासल्यास चांगली कामगिरी केल्यास १ वर्षासाठी करारास मुदत वाढ देता येईल.
३. सामान्य सुविधा केंद्र व त्यातील उपकरणे यांची नियमित देखभाल व दुरुस्ती करण्याची जबाबदारी निवड केलेल्या बचत गट /संयुक्त वन वनव्यवस्थापन समिती /खाजगी उद्योजक यांची राहिल.

४. निवड केलेल्या बचत गट /संयुक्त वन वनव्यवस्थापन समिती /खाजगी उद्योजक यांना कारागिरांची क्षमता बांधणी करण्यासाठी आवश्यक असणारा निधी राष्ट्रीय बांबू मिशन अंतर्गत केंद्र पुरस्कृत योजनेमधून करण्यात यावा.
५. निवड झालेल्या बचत गट /संयुक्त वन वनव्यवस्थापन समिती /खाजगी उद्योजक यांना जास्तीत जास्त रु.२.०० लक्ष पर्यंत बीज-भांडवल देय राहिल. सदर बीज-भांडवल परताव्याची कार्यपद्धती गठीत समिती निश्चित करेल. सदर बीज-भांडवलाकरिता आवश्यक असणारा निधी राष्ट्रीय बांबू मिशन अंतर्गत केंद्र पुरस्कृत योजनेमधून करण्यात यावा.
६. सदर सुविधा केंद्र चालविण्याचा राज्य शासनावर कोणताही आर्थिक भार पडणार नाही.
७. बांबू संशोधन व प्रशिक्षण केन्द्र, चिचपल्ली स्थित चंद्रपूर यांचेकडून प्रशिक्षण व तांत्रिक सहाय्य देण्यात येईल. तसेच डिझाईन व बाजारपेठ बाबत महाराष्ट्र बांबू प्रवर्तन प्रतिष्ठान मदत करेल.
८. स्थानिकरित्या वनविभागाकडे बांबू उपलब्ध असल्यास बुरुड कामगारांना लागू असलेल्या सवलतीच्या दराने जास्तीत जास्त २५००० बांबू सामान्य सुविधा केंद्रास प्राधान्याने उपलब्ध करून देण्यात यावा.

सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने व वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.०१/व्यय-१०, दिनांक ०१.०१.२०२१ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१०३३०१६२४५६०६१९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(गजेंद्र नरवणे)
उप सचिव (वन)
महसूल व वन विभाग

प्रत :-

१. मा.मुख्यमंत्री महोदयांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२. प्रधान सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
३. प्रधान सचिव (उद्योग), उद्योग ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई
४. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
५. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
६. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अकाष्ट वनोपज), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
७. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळ, नागपूर.
८. संचालक, बांबू संशोधन व प्रशिक्षण केंद्र, चिचपल्ली, चंद्रपूर
९. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र बांबू प्रवर्तन प्रतिष्ठान, मुंबई
१०. महालेखापाल-१/२ (लेखा परिक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई / नागपूर.
११. सह सचिव/उपसचिव, वित्त विभाग (अर्थ-३)/(व्यय-१०), मंत्रालय, मुंबई-३२.
१२. उप सचिव, नियोजन विभाग (का-१४७५), मंत्रालय, मुंबई-३२.
१३. कार्यासन अधिकारी, फ-२/ब-१ कार्यासन, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१४. कार्यासन फ-९, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.(निवडनस्ती)